

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 36.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesečno K 3-60, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. OGLAŠI primaju se u pravilnici trg Gustoza 1

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg Gustoza 1. Uredništvo: Sibanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju.

Godina IV.

U Puli, subota 5. siječnja 1918.

Broj 897

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Primirje.

Talijansko bojište:

Nema osobitih događaja.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 4. siječnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog štapa javlja:

Zapadno bojište.

Gotovo na čitavoj je fronti došlo do živahnih bojeva obostranog topništva. Vedro je studeno vrijeme bilo u prilog njihovoj djelatnosti. Kod engleskih sunaka, koji su se istočno od Yperna i sjeverno od kanala La Bassee izjalovili, kao i kod naših vlastitih pothvata jugoistočno od Moeuverssa i u Champagni dopremljeni su bill zarobljenici i nekoliko pušanih strojeva. Od 1. o. mj. izgubili su naši protivnici u zračnoj borbi i uslijed sastrjeljenja sa zemlje 23 ljetala i 2 pripeta zrakoplova. Natporučnik je Loerzer izvojevao svoju 20 zračnu pobjedu.

Istočno bojište

Ništa nova.

Macedonska i talijanska fronta:

Nikakovi bitni događaji.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

* **Udružene države u ratu.** Državni ured pripoćuje, kako brzojavljaju iz Washingtona sa danom 3. siječnja, u skupnom izvještaju u radu zastupnika Udruženih država na pariškoj konferenciji njihove ponajglavnije predloge, koji se sastoje u ovom: Udružene države neka upotrebe sav svoj utjecaj, da dodje u ratu na kopnu, na moru i na gospodarskom području do potpune jedinstvenosti izmedju Amerike i zemalja, koje se bore na njezinoj strani, kako bi se pospješilo uspješan završetak rata uz sveukupnu uporabu njihovih pripomoćnih vještina i materijala. Bojne sile Udruženih država neka se, što prije je moguće, pošalju u Europu. Nadalje izvješćuju zastupnici o ustanovljenju zajedničke organizacije u svrhu, da se sakupi što više brodovnog prostora, koji bi se mogao uporabiti za prevoz američanskih bojnih sila i engleskih su admiralatom sklopljena utanačenja glede borbe protiv podmornica. Nadalje su se pobrinuli za sudjelovanje Udruženih država kod vijecanja vrhovnog ratnog vijeca, a postignut je i sporazumak glede doprinosa Udruženih država u zajedničke ratne svrhe.

* **Rat na moru.** Wolffov ured javlja iz Berlina: U kanalu Sv. Jurja i u Bristolskom su kanalu uništile naše podmornice opet 7 parobroda i 1 jedrenjaču s okruglo 24.000 tona.

* **Preporodjenje Njemačke — osobno pitanje.** „Berliner Tagblatt“ piše: Svenjemački listovi posvećuju ne nekoliko vremena svoj poseban interes caru, čiju politiku kritikuju sa sve većom ljutošću. Dr. Paul Franz piše u listu „Deutschlands Eneuerung“ članak, koji označuju preporodjenje Njemačke za osobno pitanje, te zaključuje medju ostalim: „Nužno je potrebno, da se opet sjetimo germanskog običaja, da govorimo istinu takoder pred prijestoljem. Tko proizvadjja iz krivo shvaćanog patriotizma zaključke, da označi najviše odluke, koje smatra za pogubne, kao takove, i ne učini u bezobzirnoj muzevnoj vjernosti sve ono, što bi pomagalo vladaru, kojemu zlo savjetuje, do upoznanja istine, taj nije nikakav monarhist, nego baš grobar monarhije, pa nek se imenuje, kakogod mu drago“.

* **Pročelnik Češkog svaza,** zastupnik Stanjek, upravio je predsjedniku dru. Grossu pismo, u kojem pospješuje raspis ispražnjenih mandata za državni zbor.

* **Tečaj austrijskog novca na švicarskim burzama** postigao je u razmjeru prema talijanskom novcu višu vrijednost negoli ju je imao u normalno mirno vrijeme.

* **Iz Engleske.** Ministar za pučku prehranu, lord Ronda, držao je onomaćne u Londonu govor u stanju opskrbe živežem, te je tom zgom kazao: Sve su moje misli upravljene na to, da stećemo rat. Sve je drugo nuzgredno. Nestajaća stanovitih je živežnih sredstava neizbježiva, no u našem položaju nema ništa, radi česa bismo se mogli uzemirivati.

Mirovna pregovaranja zapela

Mirovna pregovaranja izmedju četvornog saveza i Rusije stupila su danas u novu fazu. Iznenađa su nastupile poteškoće radi prividno neznatne stvari, a to glede mjesta pregovaranja. Rusi traže, neka se pregovori vode u Stockholmu, a Nijemci se odriješito protive ovom zahtjevu. Osobito upada u oči rezak ton, kojim se je služio u odnosnoj izjavi državni kancelar Hertling. Kazao je, da si Nijemci ne dadu ništa predpisivati od Rusije. Ali važnije negoli rasprava o pitanju mjesta pregovaranja, jest izjava Nijemaca, da oni ustraju kod svojih zahtjeva sadržanih u članku 1 i 2, koji se tiču ispražnjena zaposjednutih područja i plebiscita. Nijemci ne dopuštaju time nikakvih novih glasovanja naroda u zaposjednutim područjima osim onih, sa kojima su se nekoli ljudi u Litvanskoj, Livonskoj i Kurlandiji izjavili za odcijepljenje od Rusije i za priklonjenje Njemačkoj. Zanimivo je, što je Hertling kazao, da ruske novine već pišu, kako Nijemci kušaju zavarivati svijet sa samoodredjivanjem naroda. Dakle već posvemašnja polemika izmedju boljševika i njemačke vlade, koja kani sada stupiti u izravna pregovaranja sa ukrajinskom Radom, čiji su opunomoćenici baš stigli u Brest-Litovsk. Ali nema izgleda, da će pregovori sa Ukrajinama dovesti k boljim rezultatima, negoli raspravljanja sa boljševicima. Da je kriza, nastala u pregovaranjima, ozbiljna, proizlazi iz jedne vijesti iz Stockholma, prama kojoj popuštaju boljševici u pitanju konstituante, koja se je po svoj prilici sastala već jučer (4. siječnja), što znači, da i oni očajavaju u nadama na uspjeh svoje mirovne politike.

Berlin, 4. (D. u.) Glavni je odbor državnog zbora nastavio danas svoje sjednice. Prije svega je izjavio konzervativni grof Westharp, da njegovi politički prijatelji nijesu posvema sporazumni sa držanjem njemačkih pregovaratelja u Brest Litovsku. Općenita je mirovna ponuda i izjava, da se kani sa svim vlastima stupiti u mirovna pregovaranja, veoma iznenadila. Ponuda nije bila potrebna niti obzrom na vojni položaj, da, njemačkim interesima na uštrb, njegovi prijatelji prešao žele, neka se u izjavi postavljeni rok smatra minulim i da se ništa ne obnovi. S velikom ruskom susjednom državom stupili u dobre i uske odnose, jest živahna želja i njegovih prijatelja. — Državni je kancelar grof Hertling podao ovu izjavu: „Gospodin je predgovornik imao dobrotu, te je podsjetio na ono, što sam jučer kazao bio na svršetku mojih kratkih navodnih riječi, da naime ono, što je bilo jučer, danas možda ne će više vrijediti, i da moramo uvijek računati sa mogućnostima upadica. Već prije je opetovano tečajem pregovora dala ruska vlada izražavati po svojim zastupnicima želju, neka se iz Brest Litovska prelože rasprave i nastave u neutralnom kojem mjestu, primjerice u Stockholmu. Sad bje taj predlog izričito stavljen. Ruska vlada predlaže preloženje rasprava iz Brest-Litovska u Stockholmu. Ne gledajući na to, e mi nijesmo u stanju, da si dademo propisivati od Rusa, gdje ćemo nastaviti pregovore, moram uputiti na to, da bi preloženje rasprava u Stockholmu vodilo do izvanrednih poteškoća. Ja hoću, da spomenem samo jednu poteškoću, da izravni spojevi, koji izaslanici na raspravama moraju imati sa svojim glavnim gradovima Berlin-Beč-Sofija-Carigrad i Petrograd — izravni spojevi, koji su izgradjeni u Brest Litovsku djeluju dobro — nailaze u Stockholmu na najveće poteškoće. Već ova eto jedna točka vodi do toga, da uopće ne možemo pristati. Tomu pridolazi još i to, da li antantne spletke, kako bi se posijalo nepovjerenje izmedju ruske vlade i njezinih zastupnika te nas, zadobile ondje novoga tla. Stoga sam uputio državnog tajnika dra. v. Kühlmanna, da taj predlog odbije. (Bravo!) Medjutim su u Brest-Litovsk stigli zastupnici Ukrajinaca, i to ne samo kao stručnjaci, nego sa punomoćima na rasprave. Mi ćemo posve mirno sa zastupnicima Ukrajinaca dalje raspravljati. Pridodajem još, e je bilo priopćeno iz Petrograda, da ruska vlada ne može pristati na točku 1. i 2. naših predloga. Obje se ove točke odnose na modalitete ispražnjena područja i provedenje pučkog glasovanja. U ruskom nam novinstvu podmiču, da se hoćemo na ilojalan način riješiti naše privole glede prava samoodredjivanja naroda. Ja moram to podmitanje odbiti. (Bravo!) Točka 1. i 2. određene su samo praktičkim razmatranjem.

Mi se ne možemo od toga udaljiti. Ja mislim gospodo, da možemo mirno čekati, kako će se ta upadica dalje razviti. Mi se opiramo na svoj moćni položaj, na svoje lojalno mišljenje, na svoje dobro „pravo“. (Živahni bravo-klici.) — Izatoga bje državni zbor odložen na sutra, pošto će stranke popodne raspravljati o političkom položaju.

Brest-Litovsk, 3. (D. u.) Dne 1. o. m. prispjela je u Brest Litovsk mirovna delegacija ukrajinske republike. Sastavljena je iz ove četvorice opunomoćenika: M. F. Levickij, N. M. Ljubinskij, M. N. Polosov i A. A. Sevrjuk. Sva su četvorica zastupnika članovi ukrajinske centralne rade i sveruske ustavodavne skupštine. Delegati Ukrajine imaju glede vodjenja mirovnih pregovora sve punomoći vlade ukrajinske republike.

Beč, 4. C. k. dopisni ured javlja iz Brest Litovska: Predsjednik ruske delegacije upravio je iz Petrograda dne 3. o. m. na opunomoćenike četvornog saveza brzojavku, u kojoj predlaže, pozivajući se na zaključak vlade ruske republike, nek se pregovori nastave u neutralnom inozemstvu. Odgovarajući na to, brzojavili su delegati četiriju saveznih država gospodinu Joffe-u, kako odbijaju svako premještanje mjesta mirovnih pregovora, budući da je bilo obvezatno zaključeno, da se pregovori nastave najkasnije dne 5. o. mj. u Brestu Litovskom.

Iz Rusije.

Petrograd, 2. Agentura javlja: Aksentijev, jedan od pokretača junkerskog gibanja, koji se je sakrivao u Petrogradu, bio je uapšen u svom privatnom stanu.

Stockholm, 3. (D. u.) „Novaja Zizn“ javlja: Boljševici su promijenili svoje stanovište naprama ustavotvornoj skupštini. Ova se imade sastati 4. siječnja uz uvjet, da oni članovi njezini, koji nijesu boljševici, priznaju prije toga boljševičku vladu.

Stockholm, 3. Kako piše „Naš Vjek“, obdržavali su kadeti posljednjeg petka u Petrogradu brojno posječenu skupštinu. Jedan je od govornika tvrdio, da su se događaji posljednje sedmice zbivali samo u interesu Njemačke.

Lugano, 4. (D. u.) Engleske novine javljaju prema listu „Secolo“ iz Petrograda, da je engleski poslanik Buchanan radi bolesti otputovao u London.

* **Velika eksplozija u Rusiji.** Kako javlja „Djelo Naroda“, došlo je dne 23. prosinca na postaji Bečanovka do eksplozije, kod česa su bila uništena dva vojničke vlaka sa kozacima, koji su se vraćali u Donsko okružje. Do 2000 momaka našlo je smrti.

* **Česi i mirovna pregovaranja.** Iz Prage saopćuju: Predsjednik je češkog svaza, zastupnik Stanjek otišao u Beč, odakle je rasposlao na sve češke članove gospodske kuće, državne zastupnike i zastupnike češkoga, moravskoga i šleskog sabora pozive na veliko vijecanje, koje će se vršiti dne 6. siječnja u Pragi. Na tom vijecanju zauzet će češki zastupnici svoje stajalište prama mirovnim pregovorima u Brestu Litovskom.

* **Rumunjski prijestolni govor.** Kako javljaju iz Genfa, privjećuju listovi o rumunjskom prijestolnom govoru u Jasyju, da ne sadržava a ma ni riječi o primirju. To dokazuje, a se je rumunjska vlada ustručavala, da odobri primirje. Prijestolni govor saopćuje, kako Rumunjska još nije sklona, da napusti težnje, koje su ju sklonile bile na pristup u rat. To da nije govor odricanja, nego govor pouzdanja i snage, kao i neslomive volje. Rumunji da su mnijenja, kao da imaju u rukama sve, kako bi na strani alijiraca nastavili rat do srećnog završetka. Oni da predočuju tako znatnu netaknutu silu, s kojom mora da se računava.

* **Engleske novine u Nizozemskoj.** Iz Haaga brzojavljaju sa danom 2. siječnja: Engleska vlada izdaje od jučer u Amsterdamu engleske novine „British News“. Štampaju se u tiskari nizozemskog lista „Telegraaf“, te od ovoga primaju i sve vijesti. Usto se na prvoj stranici priopćuju članci, koji se ne slažu sa člancima u listu „Telegraaf“.

* Češko-slovačka vojska bila je, kaže, u Rusiji; bila je ustanovljena u Francuskoj, pa kad su je tako doveli u modu, zašto bi naša mila susjeda Italija ostala bez nje. „Corriere della Sera“ donasa oveci članak, gdje hoće da se ulaguje češko-slovačkoj organizaciji, koju uređuje Masaryk, Stefanik i Beneš te tako zvanu češko-slovačku vojsku, sastavljenu većim dijelom od ratnih zarobljenika, i suvišno vruće naglasuje talijansko duhovno srodstvo s Česima. Svrha je članku u prvom redu, da se prilpoje Česi također talijanskoj vojski, što su po Corrierovom članku češko-slovački ratni zarobljenici već više puta i zahtijevali. U drugom redu misle Talijani nagnati Austro-Ugarsku u strah, naglašujući tobožnju opasnost, koja grozi njezinoj egzistenciji u ovom času nade, i to od Čeha i Talijana.

Po „Venkovu“.

Političke vijesti.

Stara metoda bečkog sistema.

Nekoji posljednji čin austrijske vlade opet su ogorčili jugoslavenske zastupnike u austrijskom parlamentu. Austrijska vlada kao da se nikako ne može odreći svojih starih grijeha. Prava slavenskih naroda i sada ne prestaju biti predmetom svakidašnje političke trgovine, koja sve to većma zaoštava sporove medju narodima. A skrajnje je već vrijeme, da se prilike medju austrijskim narodima urede na pravednim temeljima. Austrijska vlada ne može nikada računati na stalnu većinu u parlamentu, jer tu većinu ne sačinjavaju Nijemci, pa da predobije ovu ili onu slavensku grupu, mora da — trguje. Nijemci, koji su naravno uvijek uz vladu, jer je — njemačka, dobivaju posebne nagrade. Tako se eto dogadja ondje, gdje se hoće vladati s manjinom — protiv većini. To su nezdravi odnosi, koji se ne mogu dugo održati. Nezadovoljstvo jugoslavenskih zastupnika pobudio je značajan slučaj, da je naime austrijska vlada u Pilbergu imenovala javnim bilježnikom Nijemca, ma da je Pilberg sasvim slovensko mjesto i stari posjed Slovenaca i ma da je prije bio ondje javni bilježnik Slovenac, jedini u čitavoj Koruškoj. Nadalje je za talijanski Trentino i za jugoslavensko Primorje, koji su pretrpjeli štete uslijed rata, osnovala jedan jedini van-kreditni zavod i kao sijelo odredila Celovac, da bude u rukama najzasukanijih Nijemaca, na prosvjed jugoslavenskog kluba odgovorio je austrijski ministar predsjednik dr. Seidler, da on ovu malenkost nije mogao odbiti Nijemcima, koji ga stalno podupiru, dok su Jugoslaveni u opoziciji. Kad Nijemci glasuju za vladu, onda im se eto mora dati komadić slavenskog područja. Kako će dugo trajati ovo trgovanje? „Male Novine“.

Nota ukrajinske vlade.

Savez za oslobođenje Ukrajine priopćuje ovaj komunikacij: U posljednje vrijeme poplavljuje novinstvo čitav niz neispravnih vijesti o odnosima izmedju boljševika i Ukrajinaca. No valja ustanoviti, da nema ukrajinska vlada ništa zajedničkoga sa ruskim reakcionarnim težnjama i da se iskreno čezne za mirom. Ukrajinci se ne daju ni po autanti zavadjati na nastavak rata. Pošto jedinsvena ona Rusija, koja je započela bila rat, danas ne postoji više, prosvjeduje ukrajinska vlada protiv tomu, što boljševička vlada središnje Rusije u ime ukrajinske republike i drugih samostalnih država Rusije vodi mirovna pregovaranja na vlastitu ruku. Nota ukrajinskog generalnog tajništva od 26. prosinca 1917. upravljana na zaraćene i neutralne vlasti, kao i na zasupnika središnje rade u Brest-Litovsku, Ljuinskog, imade ovaj sadržaj: „Univerzalno ukrajinske središnje rade od 20. studenoga 1917. podignuta bje Ukrajina na mjesto samostalnih država. Ukrajinska demokratska republika ide za ustanovljenjem federativne republike, koja bi imala obuhvatiti sve zemlje bivše Rusije. Nu tako dugo, dok ne postoji federativna republika i dok ne postoje izvanjska zastupstva federativne i ukrajinske republike, nastupa ukrajinska republika sa svojom vladom, generalnim tajništvom, put samostalnih medjunarodnih odnošaja“. Obzirom na mirovne se pregovore u Brest-Litovsku izjavlja ovo: „Mi smo uvjereni, da je sadašnji rat najveća nesreća za sve zemlje, radi toga smo od početka proglašanja ukrajinske republike vodili najrovniju mirovnu politiku. U spomenutom je univerzala bila istaknuta potreba bezodvlačnog mira i središnja se je rada pridružila odluci glede primirja. S toga su bili zastupnici središnjeg tajništva poslani na jugozapadnu i rumunjsku frontu, koje sačinjavaju sad jednu jedinstvenu ukrajinsku frontu pod vrhovnim zapovjedništvom vlade ukrajinske demokratske republike. Po nalogu je središnje vlade obavijestilo generalno tajništvo saveznike o vodjenju mirovnih pregovora: zastupnici su ukrajinske vlade bili pravovremeno poslani na rasprave glede primirja u Brest-Litovsk, ali zastupnici su vijeća pučkih povjerenika sklopili primirje prije, a da nijesu o tom sporazumjeli s ukrajinskom vladom. Pošto se ali

sad vode već mirovni pregovori u Brest-Litovsku, izjavlja ukrajinsko-generalno tajništvo u ime ukrajinske demokratske republike ovo: 1. Sveskupna demokracija ukrajinske države teži za svjetskim mirom, za sveopćim mirom sa svim državama, koje vode sad rat. 2. Mir neka svim, dapače i najmanjim narodima i svakoj državi osigura slobodu prava samoodređivanja. 3. Da se omogući pravedno ostvarenje udesa naroda, neka se podaju primjerena jamstva. 4. Stoga je nedopustivo nasilno utjelovljenje ili predaja pojedinih zemalja bez privole njihovog pučanstva. 5. Sa stanovišta su radničkih slojeva svih država nedopustive ma bilo kakove ratne odštete. 6. Malene, ratom oštećene zemlje i narodi neka dobe materijalnu odštetu na temelju načela, koja se imadu izraditi na kongresima. 7. Ukrajinska demokratska republika imade sad vlastitu frontu, te će u medjunarodnim prilikama biti samostalno zastupana po svojoj vlastitoj vladi, koja će štiti interese ukrajinskoga naroda. Ova vlada imade sudjelovati i kod mirovnih rasprava, konferencija i kongresa poput svih ostalih država. Vlast se vijeća pučkih povjerenika ne proteže na čitavu Rusiju, a pogotovo ne na ukrajinsku demokratsku republiku, te stoga može mir, koji kani sklopiti Rusija sa svojim protivnicima, može za ukrajinsku republiku biti samo tad obvezatan, bude li njegove uvjete vlada ukrajinske republike priznala i potpisala. 8. Mir u ime čitave Rusije može sklopiti samo vlada, koju sačinjavaju sve republike i državno organizovana područja. Bude li nemoguće, u najkraćoj budućnosti ustrojiti takovu budućnost, to može samo sačinjena vlada svih tih republika i područja sklopiti mir. Ukrajinsko generalno tajništvo ostaje vjerno načellma sveopćeg demokratskog mira, nastoji, da ga pospješi i smatra potrebitim, da njezini zastupnici sudjeluju kod mirovnih pregovora u Brest-Litovsku. Istodobno hoće generalno tajništvo, da se stvar glede mira upotpuni na medjunarodnoj konferenciji, na koju poziva ukrajinska vlada sve zaraćene države“. Nota je potpisana po generalnom tajniku Vlučenku i po tajniku za medjunarodne poslove.

Na ovu je notu primilo ukrajinska vlada ovaj brzojavni odgovor od vlada četvornog saveza: „Nota generalnog tajništva ukrajinske demokratske republike ma sve zaraćene i neutralne vlasti pokazuje, da je neophodno potrebno, da zastupnici ukrajinske demokratske republike sudjeluju kod mirovnih pregovora u Brest-Litovsku. Njemačka, Austro-Ugarska, Bugarska i Turska smatraju potrebitim izjaviti, da su spremne, da pozdrave zastupnike ukrajinske demokratske republike kao sudionike kod mirovnih rasprava. Istodobno upućuju na to, da su ukrajinske zastupnike pozdravile bile i kod rasprava o primirju. Brest-Litovsk, 26. prosinca 1917. Opuномоćeni zastupnici četvornog saveza: Kühlmann, Czernin, Popov, Nessimi-bej.“

Odgovor je četvornog saveza, na ukrajinsku notu uslijedio, kako doznaje „Die Zeit“, u sporazumku s ruskim izaslanstvom, koje je smatralo ukrajinsko izaslanstvo sastavnim dijelom ruskog izaslanstva.

„Ruke ste nam svezali, ali srca i misli nam svezati ne možete.“

Tako veli slovački list „Nar. Noviny“: „Nedavno nam u prijateljskom listu kazao sveopće poštovani gospodin, da ne razumije, zašto se Slovaci ne javljaju sad za svoje pravo, jer čim uzaludno potrate vrijeme, bi će posvećena izgubljeni. Mi se doduše ne bojimo, da ćemo nešto izgubiti, kad ništa nemamo, sada pako nije moguće, da se oglasimo, jer imamo ruke svezane, ali srca i misli nam svezati ne mogu pa niti vojničke zapovijedi“. Jest, ubogi potlačeni slovački narod u Ugarskoj osjeća, da tamo iza granica obitavaju sinovi istog naroda, koje je od njih razdijelio njemačko-madžarski imperijalizam. I danas su Slovaci svezane ruke, ali srca im i misli svezati ne mogu... A mi? I nama nastoje da povežu ruke, da nam otmu sve ono, čime se braniti možemo. Hoće da nam otmu sva ona sredstva, koja nam još danas ostaju na raspolaganje, hoće da na našem putu sazidaju sve zaprijeke, da nas ne puste naprijed. I u tom boju, u tom potlačivanju naših narodnih ideala, ne žacaju se protivnici naše narodne kulture nikakvih sredstava. Besvjesno, okrutno progone sve ono, što je naše, izrugavaju se našim najsvjetijim idealima, hlaćom se bacaju na naš oltar, na oltar narodne prosvjete. Pritištu, grubo, pritištu i za to, što znadu, da se njihovi nacrti ruše, i da se budi narod, kojega su namjeravali podjarmiti i uništiti. Pritištu i za to, što osjećaju, da nemaju ni trunca ni božje ni ljudskog prava u svojim zahtjevima, i znadu, da danas igraju zadnju igru, koju će izgubiti, jer pravednost će ipak poraziti nepravdu, i narodi, koji su danas samo robljem, postat će jednakopravnim narodima medju jednakopravnim. Građevništvo će tudjinaca po našem dobru i našem imanju morati ustupiti pred pravom. Krv, što se je lila, nije se lila utaman! Jedna je činjenica, koja tudjinca najluće boli, a to je naše odlučno nastojanje oko naše narodne prosvjete. Ne barikadama, a ni revolucijom, ne ubijanjem,

palenjem, pljačkanjem tuđeg dobra, ne, to nije put k slobodi. Put k slobodi vodi prosvjetom, a narod koji to shvati i uvidi, taj je narod spašen. Samo pouzdanje, tvrda volja i čvrsta nepokolebiva odlučnost prebrodit će neprijateljske zaprijeke. Hoćemo li, i želimo li, da si istinski sami pomožemo, postignut ćemo samo mirnim, promišljenim, ozbiljnim i tihim radom. Grožnje, te se nas ne tiču, tisuću nam se godina već prijete, a „još nas nije vrag odnio“, veli Vojnovič. A ni ne će! Preko grožnja možemo prijeći mirne duše i čiste savjesti. Grožnje, to su znak slabosti, a iza grožnja dolazi popuštavanje, nagadjanje, e bi se spasilo barem ono, što se još spasiti dađe. Pamtimo, da je samo onaj narod postigao svoj cilj, za kojim je težio, koji je u najvećoj opasnosti, kad se radilo o njegovom: biti ili ne biti, stajao stalan, jedinstven, čvrst i neustrašiv, čovjek do čovjeka, muž do muža, kao jedna volja, jedna duša, jedna misao. Pamtimo dalje, da je slobode dostojan samo prosvjećen narod, koji si u svjetskom natjecanju može usvojiti dolično mjesto. Zato dižimo škole, nek djeca doznadu ono, što je nama još nepoznato, i da njih barem ne zadesi ista žalosa sudbina, koja je zadesila nas. Sjećajmo se napokon riječi ubogog potlačenog Slovača: „Ruke ste nam svezali, ali misli i srca nam svezati ne možete“. ... Na rad, dakle, na tih, ali ustrajan rad!

I oni će pasti.

U prvom broju lista „Glas Slovenaca, Hrvata i Srba“ piše Ivan Hribar medju ostalim i ovo: „... Čini se kao da je došlo doba općeg pogroma i propasti. Zato se čini nekako protuslovo, kad od svih ovih užasa očekujemo novi, bujniji život, drugi bolji red, veći, trajniji poratak. Pa ipak je tako! Vlastodršci (tu je parredaka konfiscirano, op. ur.) osjećaju to vrlo dobro, pa zato zatežu ekspozičiju u ovoj najvećoj tragediji čovječanstva. Na svijetu bijaše uvijek ljudi, koji su bili sretni zbog nesreće drugih; ljudi, kojima je okrutnost bila druga narav...“ Ali ovi će vlastodršci pasti. Moraju pasti. Kao sliku toga navadja Hribar istinit neki slučaj: „Sjećam se istinitog dogadjaja, o kome su u svoje vrijeme pisale ljubljanske novine. Nedaleko Postojne, upravo u času, kad je dojurio brzi vlak iz Ljubljane, htio je preko željezničke pruge preći bik. Videći crnu neman, stavi se pred nju, valjda uzdajuć se u svoju snagu. Posljedica? Brzi vlak došao u Postojnu sa zakašnjenjem od nekoliko minuta, a uz prugu je ležao u svojoj krvi izmrcvareni bik. Tako će i ovi kratkoviđi. Ova vrsta ljudi nije se naime iz povljesti ničemu naučila. Sirota! Oni ne znaju, da su ideje neka dnamaska sila prirode. Dapače silnije su od svih tekovina mehanike. Dakako treba ljudi, da uz ovu duševnu silu prionu krepkom voljom i nepokolebivom ustrajnošću“. Kao što je onaj bik, koji se hito da postavi na put brzomu vlaku, ležao u nekoliko trenutaka u svojoj krvi, tako će i oni, koji se danas opiru zahtjevu vremena, ležati pod ruševinama svojih vlastitih nastojanja. Njihovo opiranje znači ujedno i njihov strah, njihovu slabost i njihovo propadanje. Narode, koji se bore za svoje pravedne zahtjeve, podupire moralna sila, koja je jača od svih topova i pušaka, i koja će ipak jednom slaviti slavje nad svim pobijedenim protivnicima. Narod, koji upozna tu silu, koji je sam uvjeren o pravednosti svojih nastojanja, doći će do svoj cilja, bude li to samo htio. Bude li neustrašivo išao dalje putem, koji si je sam odabrao, i koji je po njegovom osvjedočenju pravi, ne bude li se dao zastrašiti grožnjama i prijetnjama, narod će pobijediti. A pobijediti opet treba htjeti i znati. Treba koncentrirati svu preostalu snagu, treba, kako se ono naš Laginja izjavio, svezati Svato-plukove štapice i složit čvrstu neslomljivu silu, koja nitko nauditi ne će. Jedino na taj način postići ćemo uspjeha, koji će biti izgradjen na nepokolebivom temelju, te će mirno moći odoljevati svoj buri i tuži, što će na nj udarati.

Kako li zaudu denuncirati.

„Slovenski narod“ piše: „U očajnom boju za Stadlerovu izjavu i protiv rastućem broju pristasa svibanjske deklaracije u Bosni, postao je „Hrvatski Dnevnik“ jedan izmedju najgorih denuncijantskih listova. U svakom pojedinom broju, dan na dan trudi se da dokaže, da je deklaracija protiv monarhije, te da je, kako glase nova označivanja, „nepoštena“ i „nerealna“, i u nekim izmedju zadnjih brojeva podigo se g. Pilar do ove tvrdnje: Od početka smo bili uvjereni, da je jugoslavenska deklaracija potekla iz drugoga a ne iz bečkoga vira. Znali smo i znademo, da je ona plod srpskih emigranata u Švicarskoj. Neki izmedju naših političara pohvalio se, da je on bio s njima u neposrednoj svezi! „Hrvatski Dnevnik“ u Sarajevu i Hrvatska u Zagrebu to su uistinu par nobite fratrum. Sreća, da njim očevidno već mnogo nedostaje daha. Naši su frankovci u istinu čudna braća. Dok danas propovijedaju skraćeni boj protiv jugoslavskoj politici, sutra su već skloni, da se pogadjaju. Dogodi se dapače da u jednom te istom broju svoga „glasila“ za sve hrvatske zemlje na najpodliji način na-

Subo
padaju
vodno
narodn
skom, p
jer hrv
koju si
ne kam
propad
nička
obešča
O
njih s
turci s
sedam
Ližnjan
slimo li
svakua
danas
bralo
probud
pojedini
ponosi
talujan
ono, št
Kastav
ljudi. J
taj kraj
s grad
okolno
stupnja
sila, št
dijelom
već pri
zacija,
tva svje
a velik
su bili
i Ližnja
gorku
da raši
zna, ko
danas
ostatci
koju na
nasu s
rancima
cima, i
sakuplj
probud
im Bog
Ča
vi drug
bih rad
Kako s
mira ne
s mo mi
s n bija
ma neć
da van
malo m
nesen, k
kari, ko
Gren i
s koret
se na š
je ča, j
prid, ja
mu se s
s mo i u
ni poz
lačan rit
gotova.
ugori za
Torbu s
oret na
Fala Bo
sak doša
svu prav
ken ga
niki črv
odaha,
znate, p
za življe
ki su bo
kruhon,
pamet za
i urdine
delati, a
kazan,
ki su inv
rez ne
ill, i ne
moćiti za
govore: i
Bog! U
ovega. A
Jedna
razabirem
tita svota
doplatak
proveden
njerodavn
učinilo.

padaju zdravu jugoslavensku politiku, dok u narodnom članku predlažu, nek se ta naša zdrava narodna politika složi s njihovom gnjilom tudjinskom, protunarodnom i protuhrvatskom politikom, jer hrvatsko im ime služi jedino kao krinka, pod koju si pravo lice moraju sakrivati, da ih narod ne kamenuje. Njihovi listovi, (prava sreća da propadaju i da će ih brzo nestati) njihova izdajnička politika, beznačajno mešetarenje samo obeščašćuje pred cijelim svijetom hrvatsko ime.

Domace vijesti.

O našoj puljskoj okolici. Pred par dana donijeli smo u našem listu vijest, da su Premanturci sakupili za našu srednju školu u Puli preko sedam stotina, Medulinci skoro devet stotina a Ližnjanci takodjer nekoliko stotina kruna. Pomislimo li, da su sva ova sela ratom a još gore evakuacijom bila baš u srce pogodjena, i da je danas ono nešto malo preostalog pučanstva sabralo tako visoke svote, moramo da se našoj probudjenoj okolici, pojedinih mjestima seocima, pojedinih poštivnim mladima divimo i da se ponosimo snijma. Možemo da s veseljem konstatujemo, da je puljska okolica za južnu Istru ono, što je za prosvjetljenje našeg naroda bila Kastavština, odakle su nam dolazili najbolji naši ljudi. Još prije početka rata osjećalo se, da se taj kraj budi, da narod dozrijeva. Uski dodir s gradom doprinio je mnogo k tome, da se okolno pučanstvo kulturno podignulo do onog stupnja, na kojem se nalazi danas. Sva mlada sila, što je u grad dolazila, potjecala je većim dijelom iz naših okolnih sela. Narodno je ruho već prije rata bilo tamo živo, sokolske organizacije, čitaone, knjižnice i razna prosvjetna društva svjedočila su o živahnom narodnom gibanju, a velik je broj onih „političkih zločinaca“, koji su bili na početku rata iz Premanture, Medulina i Ližnjana povedeni u tamnice i ondje mnogo goruče čašu ispili, jedino za to, jer su nastojali, da rašire prosvjetu među pukom, da puk upozna, koja li staza vodi k zlu i koja k dobru. I danas pokazuju ta sela, u kojima žive još samo ostaci ostataka, vruću ljubav prema domovini, koju nastoje da pokažu brojem doprinosa za našu srednju školu u Puli. Dičnim našim Vinkurancima, Premanturcima, Medulincima, Ližnjancima, i ostalim, koji su se u tom natjecanju i sakupljanju prinosa u takmit, ime našeg još neprobudjenog naroda najdublja hvala, a pravedni im Bog naplatio za njihove plemenite čine!

Ča piše barba Mate. Dragi moj bruce i svi vi drugi u kumpaniji! U preši van pišen zašto bih rada da to još u prvi vaš foj, ča date vanka. Kako san razumija z mudrih riči našega Franine mira ne bude, i ko bude, ne će tako vreda, kako smo mi u našoj šunjavoj glavi pensali. Jučera s n bija u Labinu san nosija prodati nlike ribe, ma neću da lažen, nls hl nosija prodati, nego, da van pravo povin, san hl nosija gambijati za malo muke i petrolija. Ako ča donesen, ča i odnesen, ko prazan dojden, prazan i pojden, makari, ko iman sve srebrnjake od svita u žepu. Gren i gren, od hiže do hiže se školjajuči, s koretom na ramenu, a pod koretom ribu. Štanen se na šijor komesarla. — Ejla, šijor komesarlo, je ča, je? On je već razumija. I gremo. On naprid, ja za njin. Oni bokun ruske bajunete sve mu se simo tamo lela i tuče ga po stegnu. Došli smo i u njegovu hižu. Ne delamo forši pravo, ni po zakonu, ma ja san lačan kruha, on je lačan ribe — oba smo kurenti — i trgovina je gotova. Kilo brancina za dvi kile muke i kilo ugori za dvi kile fažola. Napunija san torbu. Torbu san ubisija pod paznho, krožet na nju, toret na rame i biž priko briga nazed u Rašu. Pala Bogu, komoč san počinuja, kad san na pisak doša. Znete, strah je strah. Ko čovik i ima svu pravicu, ma kad ne gre po onen putu, po ken ga drugi šalju, i kad malo obrne po svojen, niki črv mu ne da mira. I tako san i ja komoč odaha, kad san donesa muku i fažo doma. A znate, poginuti se ne more. Svaki ima pravicu za življenje i mi ki smo siromahi, kako i uni, ki su bogati. Svaki ima pravicu da gre za svojih kruhon, i da se ubraća unako, kako mu njegovu pamet zapovida. Lipo je sve i dobro, da imamo i urdine i ovo i ono, da nan govore, ča se smi delati, a ča se ne smi, ma poginuti, još jedamput kaživan, poginuti se ne smi. Grih bi bija. Oni, ki su inventali zakon, da čovik more biti živ i rez ne isti, oni sigurno nisu još nikad u Raši bili, i ne znadu, kako je lipo sad po zimi noge močiti za jenin ali i za ninin ugoron. Stari ljudi govore: Bog ne spi, i za nje će ura dojti. Ben Bog! U Raši, u jatu pod burinin skason, lita i ovega. Mate Balota.

Jedna skromna želja. Iz trščanskih listova razabiremo da se trščanskim redarima već isplaćila svota, koja im bijaše odredjena kao ratni doplatak. U koliko je nama poznato, nije to provedeno još kod nas, i zato upravljamo na njerodavne faktore skromnu molbu, e bi se to učinilo.

Poruka iz uredništva. — nić. Uz najbolju volju ne možemo uvrstiti. Javite nam se doskora nečim sličnim, ali pri tom pazite i na sadržaj i smisao, koji mora da bude glavnom stvari, dok je oblik stvar sporedna.

Prodaja ribe. U slučaju, da prisprije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 6201.

Milodari za našu srednju školu u Puli. Položeno je preko naše uprave, za našu srednju školu od momčadi N. V. b. „Radetzky“ K 750. Darovaše: po K 20.—: Meštrov, Skračić; po K 16.—: Javorović; po K 10.—: Krajišnik, Damić, Cubrić, Dragarić, Ostović, Obradović, Markov, N. N., Delač, Rismanić; po K 8.—: Jurišić; po K 6.—: Matutinović, Sango, Cepić, Golub, Hmelina, Kordić, Gospodnetić; po K 5.—: Malinarić, Rukavina, Vlatković, Zelenčić, Pavičić, Karas Nikola, Ciglenecki, Surijan, Sutlović, Srebot, Sandaj, Peinović, Kovačić, Dujmović Mate, Miskov; po K 4.—: Sabalić, Bonačić, Maras, Gulin, Čuča, Ivančić Aleks., Zafred, Brajević, Bogdan, Mičić, Parica, Tomljanović, Cvitančić, Profaga, Zečević, Jeličić, Pokec, Radil, Balojević, Perović, Basić, Huljić, Govorčin, Grancarić, Zorić, Marnika, Pavić Ante, Dujmić, Jurić, Burić, Dragojević, Katanarić, Čulić, Lučić, Zulić, Regio, Lučanin; po K 3.—: Cvitančić, Krančić, Njegovan, Matijević, Sošić, Marić, Vukman, Petrov, Bradčić, Leslea, Prkić, Kocjančić, Ercegović, Sladić, Bodlović, Fuchs, Božić, Pečar, Foško, Jutrančić, Savić, Marinković, Bajame, Jenavić; po K 2.—: Zic, Volarić Bolkovčić, Lolić, Lazarić, Ognjenović, Marčić, Kursar, Vučić, Knježević, Marinović, Lucić, Ivančić, Serka Zekanić, Baharić, Depolo, Mijat, Škoko, Rak, Crnobori, Sakota, Pelković, Skočić, Gergeta, Jerončić, Rožić, Milić, Vujković, Piris, Vidaković, Seršić, Zmikle, Skroče, Kukin, Štrika, Modrić, Blažina, Bellić Ante, Krčunji, Grblić, Lubičić, Abram, Skontra, Crgonja, Peroš, Juričić, Maksan, Borčić, Eterović Juraj, Vlajkov, Beleslavić, Rebolj, Velkavrh, Kalaičić, Tabain, Varadin, Bubinić, Fldra, Jerković, Polić, Martinović, Rusinić, Peruzović, Dobrić, Kalouz, Roguli, Sindelar, Sarić, Lopac, Vanjaka, Barhanović, Barak, Kurtov, Rajtarić, Sutlović, Foškati, Blažina Matija, Rajković, Milutin, Brković, Ivanov, Skroče Mate, Šarunčić, Ramov, Ciklič, Baldo Bilan Vukša, Eterović Sime, Miskulin, Fantela, Martinčić, Blistrić, Strize, Gambiraca, Rosanda, Smojver, Pajlič, Gambiraca, Ergović, Čečić, Kotić, Škobica, Juras, Domjan, Puž, Fiala, Car Tome, Manestar, Filipeti, Mudrovčić, Gobo, Bagatin, Milevoj, Kesić, Smokrovčić; po K 1.—: Kastelić, Car, Černy, Brandejs, Šima, Mlačić, Perak, Knez, Svetlina, Gabrijeličić, Kolarčić, Božić, Kremlaček, Faraguna, Rukavina Franc. Evala plemenitim i poštivnim darovateljima! Neustrašivo i mirno naprijed do našeg konačnog cilja!

U istu plemenitu svrhu šalje: Prijateljsko društvo Jugoslavena u Puzetu, u „Narodnom domu“ K 220.—, slaveći Silvestrovo veče, — i to na počast obranitelja naše lijepe hrvatske domovine — Generalobersta Svetozara pl. Borojevića. — Poslao je naš vrli rodoljub, gosp. Ivan Stranić-Stranjac iz Pazina K 200.—. Na tom lijepom daru, koji nam je stigao iz Pazinštine, kao prvi doprinos za gradnju naše srednje škole u Puli, mi se našim rodoljubu najsrdačnije zahvaljujemo uz želju da bi se mnogi i mnogi imućniji i mogućniji ugledali u njegov hvalevrijedan primjer! — Sakupljeno među našom uzornom momčadi, na Njeg. Vel. brodu „Arpad“ K 170.60. (Prije K 713.30, ukupno K 883.90. Imena hvalevrijednih darovatelja, donijet ćemo naknadno). — Sakupljeno po našim omladincima, gg. Martinu Tomašiću i Ernestu Blečiću, u jednom veselom društvu na Božić, na „Velom Vrh“ K 20.—, a na Silvestrovo veče i novu godinu K 105.— — Sakupljeno među našom momčadi na Njeg. Vel. brodu „Pelagosa“ K 122.—. — Da počasti uspomenu blagopokojne Paškve Buić, polaže gos. Jakob Rakić K 10.—. — Naknadno stiglo po gosp. J. Guberina sa Njeg. Vel. broda „Saída“ K 5.20. (Prije K 368.—, ukupno K 373.20.) Ukupno K 852.80; zadnji iskaz K 36.104.47; sveukupno K 36.957.27. Dičnim darovateljima bilo stostruko nadoknadjeno! Naprijed samo poštivnim i marljivim radom okolo naše narodne kule prosvjete, do bolje i sretno budućnosti!

„Hrvatski List“ može se kupiti u našoj podružnici, ulica Franz Ferdinanda 3, naproti „Custozi“ već od 6 sati jutro dalje.

Dnevne vijesti.

Srpski časopis u Ženevi. „Glas Slovenca Hrvata i Srba“ piše: Kao „organ nezavisnih Srba“ počeo je izlaziti u Ženevi nov dnevnik, „Srpski list“, koji je u opoziciji prama srpskoj vladi. Ne zna se, ko stoji za njim.

Ban za hrvatsko novinarsko društvo. Hrvatski ban g. Antun pl. Mihaović pristupio je Hrv. novinarskom društvu sa iznosom od 1000 kruna kao član zakladatelj, te tim primjerom prednjačio dostojanstvenicima i mogućnicima. Ujedno je ban, kao poglavar zemlje, doznačio iz proračunskih sredstava 5000 kruna za mirovinsku zakladu, a jednaka svota bit će, svake godine doznačena.

Glasilo naših Frankovaca „Hrvatska“ s novom je godinom, kako javlja „Slovenski Narod“, znatno umanjilo svoj opseg, ujedno pak povisilo naručninu na K 5.40 mjesečno. Hrvatska se tiska u jedva 2800 primjeraka i od ovih se još preko polovice razasla besplatno. Propadanje „Hrvatske“ — završuje „Slovenski Narod“ — najboljim je dokazom, kako je politički hrvatski narod zdrav.

U varaždinskom kotaru bje izabran jednoglasno novim zastupnikom kandidat koalicije dr. Živan Bertić, jedan između najsimpatičnijih mladih hrvatskih političara.

Dopisi iz Istre.

Rakalij. Ovdje sve po staru. Sit je onaj, koji je i prije bio, a gladan takodjer onaj, koji i prije. Osjećamo, da je kod nas mnogo, mnogo smuća, da je sve gnjilo, i da bi bilo treba velike i jake metle, koja bi sve to raščistila, pa makar prebacila ono nekoliko lijnih sinova, što su nam narinuli svoju vlast. Šutilmo li, jao i napako, hunimo li se, još i gore. Medutim ipak se nadamo, da ni samovlada onih, koji vele, da se kao očevi za nas brinu, ne će potrajati do vijeka. Baš kao što imamo našu staru „komunsku hižu“, koja se već naherila i čeka da se sruši, tako imamo i gnjilu upravu, koja takodjer već dugo čeka na svoj svršetak. I taj će, nadamo se, doskora doći. Nas medutim sve to toliko niti ne zanima. Glavna je naša briga danas, da dobijemo, ono što svi i svuda traže: kruha. Ali i taj nam se maćuhinski dijeli. Na Labinštini i Piominštini tuže se takodjer, ali tamo se barem tuže na tudjinca, dok mi ovdje moramo da se pritužimo na našeg čovjeka, a to nas baš najviše boli. Počekat ćemo na mirni tok stvari. Ne raščisti li se, i ne promijeni li se ništa, zagrist ćemo i tu kiselu jabuku, pa da vidimo, kakav će sve sok izdati.

Duboko ražalošćeni, u ime svoje i ostale rodbine, javljamo tužnim srcem svim prijateljima i znanjcima prežalosnu vijest, da je naša mila kćerka, odnosno sestra

Ana Radović

učenica hrvatskih škola u Puli, poslije duge i teške bolesti, opskrbljena tajstvima umirućih naše sv. vjere, dne 29. prosinca 1917. u Pottendorfu (Donj. Aust.) u 13 godini mladjačnog života, daleko od rođenog zavičaja, za kojim je toliko čeznula i žalosna srca morala otići u daleki svijet, u Gospodinu preminula.

Pula-Pottendorf, 5. siječnja 1918.

Ana ud. Radović, majka; Josip, Antun i Ivan, braća; Fany i Marija, sestre.

DOBRO ĆE ZASLUŽITI

svaki onaj, koji bere i sakuplja suho i zeleno lišće lovorike, smilja, dušice, smrčaka, pelina, kao i svakovrne ljekovite trave i k

Uz dobru plaću prima tv

Maraspin

na Premanturskoj cesti.

